2024/1712

24.6.2024 г.

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2024/1712 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 13 юни 2024 година

за изменение на Директива 2011/36/ЕС относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 82, параграф 2 и член 83, параграф 1 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ([1]),

в съответствие с обикновената законодателна процедура ([2]),

като имат предвид, че:

(1) Трафикът на хора представлява тежко престъпление, често извършвано в рамките на организирана престъпна дейност, то е грубо нарушение на основните права и е изрично забранено съгласно Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“). Предотвратяването и борбата с трафика на хора и подкрепата за жертвите на трафик, независимо от държавата им на произход, продължават да бъдат приоритет за Съюза и за държавите членки.

(2) Първопричините за трафика на хора са различни. Бедността, конфликтите, неравенството, насилието, основано на пола, липсата на реални възможности за заетост или социална подкрепа, хуманитарните кризи, липсата на гражданство и дискриминацията са сред основните фактори хората, и най-вече жените, децата и членовете на маргинализирани групи, да бъдат уязвими на трафик.

(3) Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ([3]) е основният правен инструмент на Съюза за предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите на това престъпление. Тя създава всеобхватна рамка за борба с трафика на хора, като установява минимални правила относно определението на престъпленията и санкциите. Директивата включва и общи разпоредби за засилване на предотвратяването на трафика на хора, помощта, оказвана на жертвите, както и тяхната защита, като се отчитат аспектите, свързани с пола, увреждания и перспективите на децата, и като се прилага ориентиран към жертвите подход.

(4) Трафикът на хора може да се утежни, когато се преплита с дискриминация, основана на комбинация от пол и други основания за дискриминация, забранени от правото на Съюза. Поради това държавите членки следва да обръщат надлежно внимание на жертвите, засегнати от такава комбинирана дискриминация и на произтичащата от това повишена уязвимост, като предвидят конкретни мерки в случай на форми на комбинирана дискриминация. Особено внимание следва да се обръща на дискриминацията по расов и етнически произход.

(5) В своето съобщение от 14 април 2021 г. относно стратегията на ЕС за борба с трафика на хора за периода 2021–2025 г. Комисията представи политически отговор, като прие мултидисциплинарен и всеобхватен подход — от предотвратяването на трафика през защитата на жертвите до наказателното преследване и постановяването на присъди срещу трафикантите. В съобщението бяха включени поредица от действия, които трябва да се осъществят с активното участие на организациите на гражданското общество. За да се вземат под внимание променящите се тенденции в областта на трафика на хора, както и установените от Комисията недостатъци, и за да се увеличат още

([1]) ОВ C 228, 29.6.2023 г., стр. 108.
([2]) Позиция на Европейския парламент от 23 април 2024 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 27 май 2024 г.
([3]) Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 г. относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него и за замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР на Съвета (ОВ L 101, 15.4.2011 г., стр. 1).

повече усилията за борба с това престъпление, е необходимо Директива 2011/36/ЕС да бъде изменена. Установените недостатъци на наказателноправните ответни действия, изискващи адаптиране на правната рамка, се отнасят до свързани с трафик на хора престъпления, които са извършвани в интерес на юридически лица, до системата за събиране на данни, сътрудничество и координация на равнището на Съюза и на национално равнище и до националните системи, целящи ранното откриване и ранното идентифициране на жертвите на трафик, както и оказването на специализирана помощ и подкрепа на жертвите на трафик.

(6) Експлоатацията чрез сурогатно майчинство, чрез принудителен брак или чрез незаконно осиновяване вече могат да попаднат в обхвата на престъпленията, свързани с трафик на хора съгласно определението в Директива 2011/36/ЕС, когато са изпълнени всички критерии, свързани с тези престъпления. Въпреки това, заради тежестта на тези практики и за да се противодейства на трайното нарастване на броя и значимостта на престъпленията, свързани с трафик на хора, извършвани за други цели освен сексуална или трудова експлоатация, експлоатацията чрез сурогатно майчинство, чрез принудителен брак или чрез незаконно осиновяване следва да бъдат включени в посочената директива като форми на експлоатация, доколкото при тях са налице съставните елементи на трафика на хора, включително критерия за средство. По-конкретно, по отношение на трафика с цел експлоатация чрез сурогатно майчинство, настоящата директива е насочена срещу лицата, принуждаващи или заблуждаващи жените с цел да станат сурогатни майки. Измененията в Директива 2011/36/ЕС, внесени с настоящата директива, не засягат определенията за брак, осиновяване, принудителен брак и незаконно осиновяване, нито тези за свързаните с тях престъпления, различни от трафик, когато такива определения са предвидени в националното или международното право. Тези правила също така не засягат и националните правила относно сурогатното майчинство, включително в областта на наказателното или семейното право.

(7) Децата, настанени в институции от тип общежитие и от затворен тип, са група, която е особено уязвима на трафик на хора. Те могат да станат жертва на трафик при настаняването им в тези институции, по време на престоя си и след това.

(8) Все по-голям брой престъпления, свързани с трафик на хора, се извършват или улесняват чрез информационни или комуникационни технологии. Трафикантите често използват интернет и социалните медии, inter alia, за набиране, рекламиране или експлоатиране на жертви, за упражняване на контрол върху тях и за организиране на техния превоз. Интернет и социалните медии също се използват за разпространение на свързани с експлоатация материали. Освен това информационните технологии възпрепятстват навременното разкриване на престъплението и идентифицирането на жертвите и извършителите.

(9) Действащата правна рамка в Директива 2011/36/ЕС вече включва, в обхвата на определението за трафик на хора, престъпления, извършени чрез информационни и комуникационни технологии, например при набирането и експлоатацията на жертви, организирането на техния превоз и настаняване, рекламирането на жертвите онлайн и свързването с потенциални клиенти, контролирането на жертвите и осъществяването на комуникация между извършителите, включително всички свързани финансови сделки. За да противодействат на този начин на действие на трафикантите, правоприлагащите органи имат нужда да подобрят капацитета си и експертния си опит в областта на цифровите технологии и да са запознати с технологичното развитие. Освен това държавите членки се приканват да разгледат възможността за използването на превантивни мерки, по-специално на мерки, целящи възпиране на търсенето, с които да се противодейства на злоупотребата с онлайн услуги с цел трафик на хора.

(10) Тежестта на наказанията за трафик на хора следва да отразява по-високата степен на неодобрение за по-тежки видове деяния, както и за по-вредните и по-дълготрайни последици, които те оказват върху жертвите. Това включва допълнителния ефект от разпространението на свързани с експлоатация материали, включително разпространението в затворени групи, достъпни за ограничен брой участници. Поради това е необходимо да се предвиди като отегчаващо обстоятелство разпространението посредством информационни и комуникационни технологии на изображения, видеоматериали или други подобни материали със сексуален характер с участието на жертвата.

(11) Въпреки че не съществува задължение за налагането на по-тежко наказание, държавите членки следва да гарантират, че при постановяването на присъдата на нарушителите съдиите и съдилищата може да вземат предвид посочените в настоящата директива отегчаващи обстоятелства. Съдията или съдът запазва свободата си на преценка дали да наложи по-тежко наказание поради конкретните отегчаващи обстоятелства, като се вземат предвид всички факти по делото. Държавите членки не следва задължително да предвиждат отегчаващи обстоятелства, когато националното право предвижда като отделно престъпление разпространението посредством информационни и комуникационни технологии на изображения, видеоматериали или други подобни материали със сексуален характер с участието на жертвата, което може да доведе до налагането на по-тежки наказания съгласно националното право.

(12) За да се засилят наказателнопроцесуалните действия в отговор на престъпленията, свързани с трафик на хора, които се извършват в полза на юридически лица, и за да се възпре извършването на тези престъпления, режимът на санкции срещу юридически лица следва да бъде пояснен и приведен в съответствие с останалите наказателноправни инструменти на Съюза. Съгласно директиви 2014/23/ЕС ([4]), 2014/24/ЕС ([5]) и 2014/25/ЕС ([6]) на Европейския парламент и на Съвета окончателна осъдителна присъда за детски труд или други форми на трафик на хора е основание за изключване от участие в процедура за възлагане на поръчка или на концесия. Въпреки това държавите членки могат също така да решат да включат в санкциите или мерките от наказателноправен или друг характер, които могат да бъдат налагани на юридически лица, изключването на тези юридически лица от тръжни процедури или концесии, за да се обхванат и поръчките и концесиите под праговете по съответните директиви.

(13) С Директива (ЕС) 2024/1260 на Европейския парламент и на Съвета ([7]) се установяват минимални правила за обезпечаване и конфискация на средства и облаги от престъпна дейност при наказателни дела, като същата директива се прилага за престъпленията, обхванати от Директива 2011/36/ЕС. Поради това разпоредбите на Директива 2011/36/ЕС по отношение на обезпечаването и конфискацията на средства са остарели и следва да бъдат отменени.

(14) Директива 2011/36/ЕС предвижда възможността да не се провежда наказателно преследване и да не се налагат наказания на жертвите на трафик във връзка с престъпления, които са били принудени да извършват като пряко следствие от обстоятелството, че са били обект на трафик. Целесъобразно е обхватът на съответната разпоредба да бъде разширен, така че да включва всякакви противозаконни действия, които жертвите са били принуждавани да извършват като пряко следствие от обстоятелството, че са обект на трафик на хора, например административни нарушения, свързани с проституция, просия, скитничество или недекларирана работа, или други деяния, които нямат наказателноправен характер, но подлежат на административни или имуществени наказания в съответствие с националното право, с цел по-голямо насърчаване на жертвите на трафик да съобщават за престъплението или да търсят подкрепа и съдействие, и да им се даде увереност, че съществува възможност да не бъдат подвеждани под отговорност.

(15) За да се подобри способността на национално равнище за откриване и идентифициране на жертвите на ранен етап и за насочването им към подходящите услуги за защита, помощ и подкрепа, е необходимо в държавите членки чрез законови, подзаконови или административни разпоредби да се създадат един или няколко механизма за насочване. Създаването на официални механизми за насочване и определянето на национален координационен център за трансгранично насочване на жертвите са основни мерки за засилване на трансграничното сътрудничество. Механизмът за насочване следва да бъде прозрачна, достъпна и хармонизирана рамка, улесняваща ранното откриване и ранното идентифициране, както и оказването на помощ и подкрепа на жертвите на трафик и улесняването на насочването им към отговорните национални организации и органи. В тази рамка следва да се посочват участващите компетентни органи, организации на гражданското общество и други заинтересовани страни, и да се определят съответните им отговорности, включително процедурите и начините за комуникация. Тези механизми за насочване могат да бъдат под формата на набор от установени процедури, насоки, договорености за сътрудничество или протоколи. Механизмът за насочване следва да се прилага за всички жертви и всички видове престъпления, свързани с трафик на хора, като се отчита индивидуалната уязвимост на жертвите. Държавите членки се насърчават да разполагат с единен механизъм за насочване, когато организацията на публичната администрация позволява това. Координационното звено следва да служи като звено за контакт за трансграничното насочване на жертвите, в отношенията между органите или институциите, отговарящи в различните държави членки на за оказването подкрепа на жертвите в трансграничен план, но не и като звено за контакт за самите жертви. Координационните центрове могат да се основават на съществуващи механизми или управленски структури и няма да заменят националните механизми за подаване на жалби или горещи линии.

(16) За да се подобрят помощта и подкрепата за жертвите на трафик на хора, държавите членки следва да гарантират достъпа на жертвите до приемни центрове и места за безопасно настаняване, които са оборудвани за посрещането на специалните потребности на тези жертви. За да се повиши безопасността на предполагаемите или идентифицираните жертви, държавите членки се насърчават да изискват служителите, които влизат в контакт в приемни центрове с жертвите на трафик, да не се осъждани за престъпления, свързани с трафик на хора, или за други престъпления, което да поражда сериозни съмнения относно способността им да поемат отговорност за жертвите.

([4]) Директива 2014/23/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за възлагане на договори за концесия (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 1).

([5]) Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 65).

([6]) Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 243).

([7]) Директива (ЕС) 2024/1260 на Европейския парламент и на Съвета от 24 април 2024 г. относно възстановяването и конфискацията на активи (ОВ L, 2024/1260, 2.5.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1260/oj).

(17) Лицата с увреждания, и особено жените и децата, са изложени на повишен риск от превръщането им в жертви на трафик. Когато осигуряват мерки за подкрепа на лица с увреждания — жертви на трафик, държавите членки следва да вземат предвид специалните потребности на тези жертви.

(18) Държавите членки следва също така да гарантират на жертвите получаването на помощ независимо от тяхната националност, от тяхното гражданство или липсата на такова, от тяхното местопребиваване или от техния статут на пребиваване, както и от формата на тяхната експлоатация. Помощта следва да има за цел пълната реинтеграция на жертвите в обществото, което може да включва достъп до образование и обучение и достъп до пазара на труда в съответствие с националното право, както и завръщането им към независим живот.

(19) В рамките на процедурите по предоставяне на убежище държавите членки следва да вземат предвид особеното положение на уязвимост на жертвите на трафик, които може да се нуждаят от международна закрила, включително, когато е приложимо, чрез специални процедурни гаранции в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1348 на Европейския парламент и на Съвета ([8]) и специални потребности за приемане в съответствие с Директива (ЕС) 2024/1346 на Европейския парламент и на Съвета ([9]).

(20) За да се предотврати повторен повторният трафик на жертвите в Съюза, е важно при прехвърлянето на жертви съгласно Регламент (ЕС) 2024/1351 на Европейския парламент и на Съвета ([10]) държавите членки да не прехвърлят жертвите в държава членка, когато има сериозни основания да се смята, че с прехвърлянето им в тази държава членка жертвите биха били подложени на действителен реален риск от нарушаване на основните им права, което представлява нечовешко или унизително отношение по смисъла на член 4 от Хартата.

(21) Жертвите на трафик на хора имат право да кандидатстват за международна закрила или равностоен национален статут. Те също така могат, когато е приложимо, да се ползват и от разрешение за пребиваване съгласно Директива 2004/81/ЕО на Съвета ([11]). Поради това държавите членки следва да гарантират, че съответните две процедури се допълват, а не се изключват взаимно.

(22) Лицата без гражданство са изложени на по-голям риск от превръщането им в жертви на трафик на хора. При прилагането на настоящата директива е важно да се обърне специално внимание на тази уязвима група.

(23) Децата се считат за една от най-уязвимите групи, към които се насочват организираните престъпни групи, занимаващи се с трафик на хора. Такива престъпни групи често експлоатират деца, като ги набират и по-късно ги използват за извършването на престъпни дейности. Държавите членки следва да насърчават или да предлагат редовно и специализирано обучение на специалисти, за които има вероятност да влязат в контакт с такива деца, за да бъдат те установени откривани и идентифицирани като жертви.

(24) Всяка мярка, ограничаваща свободата на деца с цел да ги защити от трафик, следва да бъде строго необходима, пропорционална и разумна с оглед на целта за защита на отделното дете.

(25) За да се улесни изплащането на обезщетения на жертви, държавите членки могат да създадат национален фонд за жертвите или подобни инструменти, което може да включва законови актове, гарантиращи обезщетяването на жертвите на трафик на хора.

(26) За да се разработят съгласувани мерки на политиката в отговор на търсенето, поощряващо трафика на хора, и да се засилят и хармонизират допълнително усилията на наказателното правосъдие в държавите членки за намаляване на такова търсене, е важно да се криминализира ползването на услуги, при които жертвата се експлоатира с цел предлагането на такива услуги и ползвателят съзнава, че лицето, предлагащо услугата, е жертва на престъпление, свързано с трафик на хора. Квалифицирането на това деяние като престъпление е част от цялостния подход за

([8]) Регламент (ЕС) 2024/1348 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 г. за установяване на обща процедура за международна закрила в Съюза и за отмяна на Директива 2013/32/ЕС (ОВ L, 2024/1348, 22.5.2024 г., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj).

([9]) Директива (ЕС) 2024/1346 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 г. за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила (ОВ L, 2024/1346, 22.5.2024 г., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj).

([10]) Регламент (ЕС) 2024/1351 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 г. относно управлението на убежището и миграцията и за изменение на регламенти (ЕС) 2021/1147 и (ЕС) 2021/1060 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 604/2013 (ОВ L, 2024/1351, 22.5.2024 г., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj).

([11]) Директива 2004/81/ЕО на Съвета от 29 април 2004 г. за издаване на разрешение за пребиваване на граждани на трети страни, които са жертви на трафик на хора или са били обект на помощ за незаконна имиграция и които сътрудничат с компетентните органи (ОВ L 261, 6.8.2004 г., стр. 19).

намаляване на търсенето, целящ справянето с високите равнища на търсене, които поощряват всички форми на експлоатация. Криминализирането следва да бъде насочено единствено срещу използването на услуги, предлагани в рамките на експлоатация, които попадат в обхвата на престъплението трафик на хора. Поради това престъплението не следва да се прилага към клиенти, които купуват продукти, произведени в експлоататорски условия на труд, тъй като те не са ползвателите на услуга. С настоящата директива се установява минимална правна рамка в това отношение, като държавите членки имат свободата да приемат или запазят по-строги наказателноправни норми. В националното право държавите членки могат да криминализират заплащането за полови актове. Настоящата директива не засяга начина, по който държавите членки третират проституцията в националното си право.

(27) С настоящата директива се криминализира ползването на услуга, предлагана от жертва на трафик на хора, когато ползвателят на услугата знае, че лицето, предлагащо услугата, е жертва. Понятието „знание“ следва да се тълкува в съответствие с националното право. Във всеки случай при преценката дали ползвателят знае, че лицето е жертва на трафик, и без да се засяга независимостта на съдебната власт, следва да се отчитат конкретните обстоятелства по случая. Знанието може да се изведе от обективни фактически обстоятелства. Тези обстоятелства могат да са свързани, наред с другото, със самите жертви, с условията, при които жертвите е трябвало да предлагат услугите, и с конкретни факти, които може да се разглеждат като признаци за контрол над жертвите от страна на трафиканта. По отношение на обстоятелствата, свързани със самите жертви, може да се вземат под внимание фактът, че не владеят национален или регионален език, явни признаци за психически или физически вреди или страх или непознаване от тяхна страна на градовете или местата, които посещават или са посещавали. Колкото до обстоятелствата, свързани с условията, при които услугите са били предлагани, може да се вземат под внимание жизненият стандарт и условията на труд на предлагащия услугата, както и състоянието на помещенията, в които е била предлагана услугата. Признаци за контрол от страна на трафикант над жертви може да бъдат установени, когато са налице явни външни мерки на контрол над предлагащите услугите, когато тяхната свобода на движение е ограничена или предвид факта, че предлагащите услугите не разполагат с националните си лични карти или паспорти.

(28) С цел ефикасен отговор на особеностите на различните форми на трафик действията по предотвратяване и намаляване на търсенето следва да бъдат целенасочени и диференцирани. За да се постигне целта за възпиране и намаляване на търсенето, поощряващо трафика, е важно държавите членки да предвидят предприемането на по-нататъшни подходящи действия спрямо потенциални и текущи ползватели, като провеждането на специални кампании за повишаване на осведомеността.

(29) В контекста на обучението и за да се гарантира ефективното прилагане на националните разпоредби във връзка с отказа от наказателно преследване и налагане на наказания, държавите членки следва да повишават осведомеността сред прокурорите и правоохранителните органи, които има вероятност да влязат в контакт с жертви или потенциални жертви на трафик на хора.

(30) За да се засилят ответните мерки на националната политика, е необходимо да се определят национални координатори за борба с трафика на хора или равностойни механизми, като държавите членки следва да могат да създават независими органи. Решението кои субекти да бъдат определени или създадени като национални координатори за борба с трафика на хора или като равностойни механизми или независими органи, независимо от тяхното наименование, е от компетентността на държавите членки в съответствие с принципа на процесуалната им автономия, при условие че тези субекти разполагат с необходимата компетентност за изпълнението на задачите, предвидени в настоящата директива.

(31) Събирането на точни, съгласувани и анонимизирани данни и навременното публикуване на събраните данни и статистика са от основно значение, за да се гарантира пълно познаване на обхвата на трафика на хора в рамките на Съюза. Въвеждането на изискване държавите членки ежегодно да събират и докладват на Комисията статистически данни за трафика на хора по хармонизиран начин представлява подходяща стъпка, с която да се подобри общото разбиране на явлението и да се гарантира приемането на основани на данни политики и стратегии.

(32) За да подпомогнат изпълнението на своите национални политики държавите членки следва да изготвят също и национални планове за действие за борба с трафика на хора.

(33) По отношение на децата държавите членки се насърчават да гарантират изготвянето от националните системи за закрила на детето на специални планове за предотвратяване на трафика на хора, включително такъв по отношение на деца в институции от тип общежитие или от затворен тип.

(34) Доколкото целите на настоящата директива, а именно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите на това престъпление, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, а поради обхвата и последиците на действието могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тези цели.

(35) Настоящата директива зачита основните права и съблюдава принципите, признати в Хартата, по-специално зачитането и защитата на човешкото достойнство, забраната на робството, принудителния труд и трафика на хора, правото на физическа и психическа неприкосновеност на личността, забраната на изтезанията и на нечовешкото или унизително отношение или наказание, правото на свобода и сигурност, защитата на личните данни, свободата на изразяване на мнение и свободата на информация, свободата при избор на професия и правото на труд, равенство между жените и мъжете, правата на детето, правата на хората с увреждания, забраната на детския труд, правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, и принципите на законност и пропорционалност на престъпленията и наказанията. По-специално настоящата директива има за цел да осигури пълното спазване на тези права и принципи, които трябва да се прилагат по съответния начин.

(36) В съответствие с член 3 и с член 4а, параграф 1 от Протокол № 21 относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз, Ирландия, с писмо от 20 април 2023 г., е нотифицирала желанието си да участва в приемането и прилагането на настоящата директива.

(37) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокола № 22 относно позицията на Дания, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз, Дания не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане.

(38) Съгласно Съвместната политическа декларация на държавите членки и на Комисията от 28 септември 2011 г. относно обяснителните документи ([12]) държавите членки са поели ангажимент в обосновани случаи да прилагат към съобщението за своите мерки за транспониране един или повече документи, обясняващи връзката между елементите на дадена директива и съответстващите им части от националните инструменти за транспониране. По отношение на настоящата директива законодателят смята, че предоставянето на тези документи е обосновано.

(39) Поради това Директива 2011/36/ЕС следва да бъде съответно изменена,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Изменения на Директива 2011/36/ЕС

Директива 2011/36/ЕС се изменя, както следва:

1) Член 2 се изменя, както следва:

а) параграф 3 се заменя със следното:

„3. Експлоатацията включва най-малко експлоатация на извършвана от други лица проституция или други форми на сексуална експлоатация, принудителен труд или услуги, включително просия, робство или практики, подобни на робството, принудително подчинение или експлоатация за престъпни дейности, или отнемане на телесни органи, или експлоатация чрез сурогатно майчинство, принудителен брак или незаконно осиновяване.“

б) параграф 5 се заменя със следното:

„5. Когато деянието, посочено в параграф 1, е свързано с дете, то съставлява наказуемото деяние трафик на хора, дори и да не е използвано някое от средствата, посочени в параграф 1. Настоящият параграф не се прилага за експлоатацията чрез сурогатно майчинство по смисъла на параграф 3, освен когато сурогатната майка е дете.“

([12]) ОВ C 369, 17.12.2011 г., стр. 14.

2) Член 4 се изменя, както следва:

а) в параграф 2 буква г) се заменя със следното:

„г) е извършено с особено насилие или е причинило особено тежки вреди на жертвата, включително физически или психически.“

б) параграф 3 се заменя със следното:

„3. Държавите членки предприемат необходимите мерки, така че, когато са свързани с престъпление, посочено в член 2, следните обстоятелства да се считат за отегчаващи обстоятелства в съответствие с приложимите разпоредби на националното право:

а) фактът, че престъплението е извършено от длъжностни лица при изпълнението на техните задължения;

б) фактът, че извършителят е улеснил чрез информационни и комуникационни технологии разпространението на изображения или видеоматериали, или други подобни материали със сексуален характер с участието на жертвата или е разпространил такива изображения или материали.“

3) Член 5 се изменя, както следва:

а) в параграф 1 уводната част се заменя със следното:

„1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че юридическите лица могат да бъдат подведени под отговорност за посочените в член 2, член 3 и член 18а, параграф 1 престъпления, извършени в тяхна полза от лице, действащо самостоятелно или в качеството си на член на орган на юридическото лице и заемащо ръководна длъжност в това юридическо лице, на следните основания:“

б) параграфи 2 и 3 се заменят със следното:

„2. Държавите членки също така гарантират, че юридическо лице може да бъде подведено под отговорност, когато липсата на надзор или контрол от страна на лице, посочено в параграф 1, е направила възможно извършването от негово подчинено лице на престъпленията, посочени в член 2, член 3 и член 18а, параграф 1, в полза на това юридическо лице.

3. Отговорността на юридическо лице по параграфи 1 и 2 не изключва образуването на наказателно производство срещу физическите лица, които са извършители, подбудители или помагачи в престъпленията, посочени в член 2, член 3 и член 18а, параграф 1.“

4) Член 6 се заменя със следното:

„*Член 6*

Санкции за юридически лица

1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че спрямо юридическо лице, подведено под отговорност съгласно член 5, параграф 1 или 2, могат да се налагат ефективни, пропорционални и възпиращи санкции или мерки от наказателноправен или друг характер.

2. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че санкциите или мерките за юридически лица, подведени под отговорност съгласно член 5, параграф 1 или 2 за престъпленията, посочени в член 2, член 3 и член 18а, параграф 1, включват имуществени санкции от наказателноправен или друг характер и могат да включват други санкции или мерки от наказателноправен или друг характер, като:

а) лишаване от право на публични облаги или помощи;

б) лишаване от достъп до публично финансиране, включително до тръжни процедури, безвъзмездни средства, концесии и лицензи;

в) временно или окончателно лишаване от право на упражняване на стопанска дейност;

г) отнемане на разрешителни или разрешения за извършване на дейностите, които са довели до съответното престъпление;

д) поставяне под съдебен надзор;

е) съдебна ликвидация;

ж) затваряне на структури, послужили за извършване на престъплението;

з) когато е налице обществен интерес, публикуване на целия съдебен акт, отнасящ се до извършеното престъпление и наложените санкции или мерки, или на част от него, без да се засягат правилата относно правото на неприкосновеност на личния живот и защитата на личните данни.“

5) Член 7 се заличава;

6) Член 8 се заменя със следното:

„*Член 8*

Отказ от наказателно преследване и налагане на наказания на жертвата

В съответствие с основните принципи на своите правни системи държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че техните компетентни органи са оправомощени да не провеждат наказателно преследване или да не налагат наказания на жертвите на трафик на хора за участието им в престъпни или други противозаконни дейности, които са били принудени да извършват като пряко следствие от обстоятелството, че са били обект на деяние, посочено в член 2.“

7) Член 9 се изменя, както следва:

а) параграф 1 се заменя със следното:

„1. Държавите членки гарантират, че разследването или наказателното преследване на престъпленията, посочени в член 2, член 3 и член 18а, параграф 1, не зависят от съобщаването за престъплението или повдигането на обвинение от страна на жертва и че наказателното производство може да продължи дори ако жертвата оттегли дадените от нея показания.“

б) параграф 3 се заменя със следното:

„3. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че лицата, звената и службите, които са отговорни за разследването или наказателното преследване на престъпленията, посочени в членове 2 и 3, са получили съответно обучение. Държавите членки гарантират, че лицата, звената или службите за разследване и наказателно преследване на престъпленията, посочени в членове 2 и 3, когато тези престъпления са извършени или улеснени чрез информационни или комуникационни технологии, разполагат с подходящ експертен опит и технологични способности. Държавите членки се насърчават да създадат специализирани звена към правоохранителните служби и прокуратурите, когато е целесъобразно и в съответствие с техните национални правни системи.“

8) Член 10 се изменя, както следва:

а) в параграф 1 уводната част се заменя със следното:

„1. Държавите членки предприемат необходимите мерки за установяване на своята компетентност по отношение на престъпленията, посочени в член 2, член 3 и член 18а, параграф 1, когато:“

б) в параграф 2 уводната част се заменя със следното:

„2. Дадена държава членка уведомява Комисията, когато реши да разшири компетентността си, като включи престъпления, посочени в член 2, член 3 и член 18а, параграф 1, извършени извън нейната територия, inter alia когато:“

9) Член 11 се изменя, както следва:

а) параграф 1 се заменя със следното:

„1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че на жертвите се оказват специализирана помощ и подкрепа чрез подход, ориентиран към жертвите и съобразен с аспектите, свързани с пола, увреждания и децата, преди, по време на наказателното производство и в рамките на подходящ срок след приключването му, с цел да им бъде осигурена възможност да упражняват правата, установени в Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (*) и в настоящата директива.

(*) Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 57).“;

б) параграфи 4 и 5 се заменят със следното:

„4. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да създадат със законови, подзаконови или административни разпоредби един или повече механизми, целящи ранното откриване и ранното идентифициране, както и оказването на помощ и подкрепа за идентифицираните и предполагаемите жертви в сътрудничество със съответните организации за подкрепа, както и да определят координационен център за трансгранично насочване на жертвите.

Задачите на механизмите за насочване, работещи в съответствие с настоящия параграф, включват най-малкото следното:

а) установяване на минимални стандарти за откриване и ранно идентифициране на жертвите и адаптиране на процедурите за такова откриване и идентифициране към различните форми на експлоатация, попадащи в обхвата на настоящата директива;

б) насочване на жертвата към най-подходящата подкрепа и помощ;

в) установяване на договорености или протоколи за сътрудничество с органите в областта на предоставянето на убежище, за да се гарантира, че се оказват помощ, подкрепа и защита на жертвите на трафик, които се нуждаят и от международна закрила или които желаят да подадат молба за такава закрила, като се вземат предвид индивидуалните обстоятелства на жертвата.

5. Мерките за помощ и подкрепа, посочени в параграфи 1 и 2, се предприемат, след като жертвата бъде информирана и даде своето съгласие, и включват най-малко стандарт на живот, който може да осигури на жертвата средства за живеене, като осигуряването на подходящи места за безопасно настаняване, включително в приемни центрове и други подходящи места за временно настаняване, и материална помощ, както и необходимото медицинско обслужване, включително психологическа помощ, консултации и информация, и устен и писмен превод, когато това е необходимо.“

в) вмъква се следният параграф:

„5а. Приемните центрове и други подходящи места за временно настаняване, посочени в параграф 5, се осигуряват в достатъчен брой и трябва да са леснодостъпни за предполагаемите и идентифицираните жертви на трафик. Приемните центрове и други подходящи места за временно настаняване спомагат за възстановяването на жертвите, като им осигуряват адекватни и подходящи условия на живот с оглед на завръщането към самостоятелен живот. Те също така са оборудвани за посрещане на специалните потребности на деца, включително на деца жертви.“

г) параграф 6 се заменя със следното:

„6. Информацията по параграф 5 включва, когато е приложимо, информация относно срока за размисъл и възстановяване, предвиден в Директива 2004/81/ЕО, и информация относно възможността за предоставяне на международна закрила съгласно Регламент (ЕС) 2024/1347 (*) и Регламент (ЕС) 2024/1348 на Европейския парламент и на Съвета (**) или съгласно други международни правни инструменти или други сходни национални разпоредби.

(*) Регламент (ЕС) 2024/1347 от 14 май 2024 г. на Европейския парламент и на Съвета относно стандартите за определянето на гражданите на трети държави или лицата без гражданство като лица на които е предоставена международна закрила, за единен статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, и за съдържанието на предоставената закрила, за изменение на Директива 2003/109/ЕО на Съвета и за отмяна на Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L, 2024/1347, 22.5.2024 г., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj).

(**) Регламент (ЕС) 2024/1348 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 г. за установяване на обща процедура за международна закрила в Съюза и за отмяна на Директива 2013/32/ЕС (ОВ L, 2024/1348, 22.5.2024 г., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj).“

10) Вмъква се следният член:

„Член 11а

Жертви на трафик, които е възможно да се нуждаят от международна закрила

1. Държавите членки гарантират, взаимното допълване и координацията между органите, участващи в дейности за борба с трафика на хора, и органите по убежището.

2. Държавите членки гарантират възможността жертвите на трафик да упражняват правото си да поискат международна закрила или равностоен национален статут, включително когато жертвата получава помощ, подкрепа и защита като предполагаема или идентифицирана жертва на трафик на хора.“

11) В член 12 параграф 1 се заменя със следното:

„1. Мерките за защита, посочени в настоящия член, се прилагат в допълнение към правата, установени в Директива 2012/29/ЕС.“

12) В член 13 се добавя следният параграф:

„3. Държавите членки гарантират, че процедурите за съобщаване за престъпление съгласно настоящата директива са безопасни, провеждат се поверително в съответствие с националното право, формата им е подходяща и достъпна за деца и използват език, съобразен с възрастта и степента на зрялост на децата жертви.“

13) В член 14 параграфи 1, 2 и 3 се заменят със следното:

„1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че конкретните действия за оказване на помощ и подкрепа на децата — жертви на трафик на хора, в краткосрочен и дългосрочен план, при тяхното физическо и психо-социално възстановяване, се предприемат след индивидуална оценка на особените обстоятелства на всяко дете жертва, като се отчитат надлежно мнението, потребностите и опасенията на детето, така че да се намери трайно решение за него, включително програми в подкрепа на прехода на жертвите към еманципация и пълнолетие, за да се избегне повторен трафик. В съответствие с националното си право държавите членки предоставят в разумен срок достъп до образование на децата жертви и на децата на жертви, които получават помощ и подкрепа в съответствие с член 11.

2. Държавите-членки назначават настойник или представител на детето — жертва на трафик на хора, от момента, в който детето е идентифицирано от органите, когато според националното право носителите на родителска отговорност са лишени от възможността да защитават висшия интерес на детето и/или да го представляват поради конфликт на интереси между тях и детето жертва. Държавите членки гарантират, че при конфликт на интереси между настойника или представителя и детето жертва се назначава друг настойник или представител.

3. Държавите членки предприемат, когато е необходимо и възможно, мерки за оказване на помощ и подкрепа на семейството на дете — жертва на трафик на хора, когато семейството се намира на територията на държавите членки. По-конкретно, когато е необходимо и възможно, държавите членки прилагат член 4 от Директива 2012/29/ЕС спрямо семейството.“

14) Членове 17 и 18 се заменят със следното:

„Член 17

Обезщетяване на жертвите

Държавите членки гарантират, че жертвите на трафик на хора имат достъп до съществуващите режими за обезщетяване на жертвите на умишлени насилствени престъпления. Държавите членки могат да създадат национален фонд за жертвите или подобен инструмент съгласно националното си законодателство, за да изплащат обезщетения на жертвите.

Член 18

Превенция

1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, като отчитат особеностите на различните форми на експлоатация, например чрез образование, обучения и кампании, когато е целесъобразно, като обръщат специално внимание на аспектите, свързани с онлайн пространството, с цел възпиране и намаляване на търсенето, поощряващо всички форми на експлоатация, свързани с трафика на хора.

2. Държавите членки предприемат подходящи действия по съобразен с аспектите, свързани с пола, и подходящ за децата начин, включително чрез интернет, като информационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността, изследователски и образователни програми, включително насърчаването на цифрова грамотност и цифрови умения, и когато е целесъобразно — в сътрудничество със съответните организации на гражданското общество и други заинтересовани страни, като частния сектор, с цел да се повиши осведомеността и да се намали рискът хора, и особено деца и хора с увреждания, да стават жертви на трафик на хора.“

15) Вмъкват се следните членове:

„Член 18а

Престъпления, свързани с ползването на услуги, предоставени от жертва на трафик на хора

1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че когато е налице умисъл, ползването на услуги, предоставяни от жертва на престъпление, посочено в член 2, представлява престъпление, когато жертвата се експлоатира, за да предоставя тези услуги, и ползвателят на услугите знае, че лицето, предоставящо услугата, е жертва на престъпление, посочено в член 2.

2. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че престъпление, установено съгласно параграф 1, се наказва с ефективни, пропорционални и възпиращи наказания.

Член 18б

Обучение

1. Държавите членки насърчават или предлагат редовни и специализирани обучения за специалистите, които е вероятно да влязат в контакт с жертви или потенциални жертви на трафик на хора — включително полицейски служители на първа линия, съдебни служители, служби за помощ и подкрепа, инспектори по труда, социални служби и здравни работници — които да им позволят да предотвратяват и да се борят с трафика на хора и да избягват вторичното виктимизиране, както и да откриват, идентифицират, подпомагат, подкрепят и защитават жертвите. Тези обучения се основават на правата на човека, ориентирани са към жертвите и са съобразени с аспектите, свързани с пола, уврежданията и децата.

2. Без да се засягат независимостта на съдебната власт и разликите в нейната организация на територията на Съюза, държавите членки насърчават както общите, така и специализираните обучения за съдиите и прокурорите, участващи в наказателни производства, които да им позволят да предотвратяват и да се борят с трафика на хора и да избягват вторичното виктимизиране, както и да откриват, идентифицират, подпомагат, подкрепят и защитават жертвите. Тези обучения се основават на правата на човека, ориентирани са към жертвите и са съобразени с аспектите, свързани с пола, уврежданията и децата.“

16) Член 19 се заменя със следното:

„*Член 19*

Национални координатори за борба с трафика на хора или равностойни механизми и независими органи

1. Държавите членки вземат необходимите мерки за осигуряването на национални координатори за борба с трафика на хора или равностойни механизми и за предоставянето им на необходимите ресурси за ефективно изпълнение на техните функции. Националният координатор за борба с трафика на хора или равностойният механизъм работи със съответните национални, регионални и местни органи и агенции, по-специално с правоохранителните органи, с националните механизми за насочване и съответните организации на гражданското общество, извършващи дейност в тази област.

2. Задачите на националните координатори за борба с трафика на хора или равностойните механизми включват извършване на оценка на тенденциите в областта на трафика на хора, измерване на резултатите от действията за борба с трафика на хора, включително събиране на статистически данни в тясно сътрудничество със съответните организации на гражданското общество, извършващи дейност в тази област, и докладване.

Задачите на националните координатори за борба с трафика на хора или равностойните механизми могат да включват и следното:

а) изготвяне на планове за реакция в извънредни ситуации с цел предотвратяване на заплахата от трафик на хора в случай на тежки извънредни ситуации;

б) насърчаване, координиране, а когато е целесъобразно, и финансиране на програми за борба с трафика на хора.

3. Държавите членки могат също така да създават независими органи, чиито функции може да включват наблюдение на изпълнението и въздействието на действията за борба с трафика на хора, представяне на доклади по въпроси, изискващи специално внимание от страна на компетентните национални органи, и извършване на оценки на първопричините за трафика на хора и тенденциите. Ако се създаде такъв независим орган, държавите членки могат да му възложат една или повече от задачите, посочени в параграф 2.“

17) Вмъкват се следните членове:

„*Член 19а*

Събиране на данни и статистика

1. Държавите членки гарантират въвеждането на система за регистриране, изготвяне и предоставяне на анонимизирани статистически данни, предназначена за наблюдение на ефективността на системите им за борба с престъпленията, посочени в настоящата директива.

2. Статистическите данни, посочени в параграф 1, включват най-малкото налични на централно равнище данни относно:

а) броя на регистрираните идентифицирани и предполагаеми жертви на престъпленията, посочени в член 2, с разбивка по регистрираща организация, пол, възрастови групи (дете/възрастен), гражданство и форма на експлоатация съгласно националното право и практики;

б) броя на лицата, заподозрени в престъпленията, посочени в член 2, с разбивка по пол, възрастови групи (дете/възрастен), гражданство и форма на експлоатация;

в) броя на лицата, срещу които е образувано наказателно производство за престъпления, посочени в член 2, с разбивка по пол, възрастови групи (дете/възрастен), гражданство, форма на експлоатация и характер на окончателното решение дали да бъде повдигнато обвинение;

г) броя на актовете във връзка са повдигането на обвинение (например обвинения за престъпления, посочени в член 2, обвинения за други престъпления, решения да не се повдига обвинение, друго);

д) броя на осъдените лица за престъпления, посочени в член 2, с разбивка по пол, възрастови групи (дете/възрастен) и гражданство;

е) броя на съдебните актове (напр. оправдателни и осъдителни присъди, други решения) за престъпленията, посочени в член 2;

ж) броя на заподозрените лица, лицата, срещу които е образувано наказателно производство, и лицата, осъдени за престъпления, посочени в член 18а, параграф 1, с разбивка по пол и възрастови групи (дете/възрастен).

3. Всяка година, по правило до 30 септември, а при невъзможност — най-късно до 31 декември, държавите членки предават на Комисията посочените в параграф 2 статистическите данни за предходната година.

Член 19б

Национален план за действие за борба с трафика на хора

1. До 15 юли 2028 г. държавите членки приемат национални планове за действие за борба с трафика на хора, които се изготвят и прилагат в консултация с националните координатори за борба с трафика на хора или равностойни механизми, посочени в член 19, с независимите органи и със заинтересованите страни, чиято дейност е в областта на предотвратяването и борбата с трафика на хора. Държавите членки гарантират редовния преглед и актуализиране на националните планове за действие за борба с трафика на хора на не повече от пет години.

2. Националните планове за действие за борба с трафика на хора може да съдържат следните елементи:

а) цели, приоритети и мерки за справяне с трафика на хора за всички форми на експлоатация, включително конкретни мерки за деца жертви;

б) превантивни мерки, като образование, кампании за повишаване на осведомеността и обучения, както и превантивни мерки като част от ответните действия в извънредни ситуации спрямо рисковете от трафик на хора вследствие на хуманитарни кризи, когато е целесъобразно;

в) мерки за засилване на борбата с трафика на хора, включително за подобряване на разследването и наказателното преследване на случаи на трафик на хора и за подобряване на трансграничното сътрудничество;

г) мерки за укрепване на ранното идентифициране и оказването на помощ, подкрепа и защита на жертвите на трафик на хора;

д) процедури за редовно наблюдение и оценка на изпълнението на националните планове за действие за борба с трафика на хора.

3. Държавите членки изпращат на Комисията своите национални планове за действие за борба с трафика на хора и всички техни актуализации в срок до три месеца от приемането им.

4. Националните планове за действие за борба с трафика на хора се оповестяват публично.“

18) Член 20 се заменя със следното:

„*Член 20*

Координиране на стратегията на Съюза за борба с трафика на хора

1. За да се допринесе за установяването на координирана и обща стратегия на Съюза за борба с трафика на хора, държавите членки подпомагат изпълнението на задачите на координатора на ЕС за борба с трафика на хора. По-специално държавите членки му изпращат най-малко информацията, посочена в член 19.

2. За да се гарантира съгласуван и всеобхватен подход, координаторът на ЕС за борба с трафика на хора осигурява координация с националните координатори за борба с трафика на хора или равностойните механизми, независимите органи, агенциите на Съюза и съответните организации на гражданското общество, извършващи дейност в тази област, включително за целите на участието на координатора на ЕС за борба с трафика на хора в докладването относно постигнатия напредък в борбата с трафика на хора, което Комисията извършва на всеки две години.“

19) В член 23 се добавя следният параграф:

„3. До 15 юли 2030 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета доклад за оценка на степента, в която държавите членки са предприели мерките, необходими за да се съобразят с настоящата директива, и за оценка на въздействието на тези мерки.“.

Член 2

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, до 15 юли 2026 г. Те незабавно нотифицират Комисията за това.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното право, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 3

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 4

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки в съответствие с Договорите.

Съставено в Брюксел на 13 юни 2024 година.

За Европейския парламент	*За Съвета*
Председател	*Председател*
R. METSOLA	H. LAHBIB